

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1) เพื่อประยุกต์ใช้ทฤษฎีอรรถประโยชน์พหุลักษณะในการจัดลำดับความสำคัญของรูปแบบโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบอรรถประโยชน์ของการจัดโครงการอาหารกลางวันตามรูปแบบต่าง ๆ ในโรงเรียนประถมศึกษา และ 3) เพื่อตรวจสอบผลการประยุกต์ใช้ทฤษฎีอรรถประโยชน์พหุลักษณะ โดยพิจารณาจากสัมฤทธิ์ผลของกระบวนการใช้ ความเชื่อถือของข้อมูลที่ได้ และการยอมรับในผลที่ได้จากผู้เกี่ยวข้อง

รูปแบบของโครงการอาหารกลางวันที่น่ามาจัดเรียงลำดับความสำคัญโดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีอรรถประโยชน์พหุลักษณะ (เทคนิคเอ็มเอยูที) มี 5 รูปแบบตามที่ปรากฏในรายงานการติดตามและประเมินผลโครงการอาหารกลางวันของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2540 ได้แก่ แบบครัวกลาง แบบโรงเรียนจัดบริการเอง แบบโรงเรียนจัดจ้างผู้ประกอบอาหารโดยการกำกับของโรงเรียน แบบให้พ่อค้าแม่ค้าเข้ามาขาย และแบบให้นักเรียนนำอาหารมาจากบ้าน

การจัดเรียงลำดับความสำคัญของโครงการอาหารกลางวันดำเนินการตามขั้นตอนของการประยุกต์ใช้เทคนิคเอ็มเอยูที กล่าวคือ เริ่มจากการกำหนดคุณลักษณะที่ใช้ในการเลือกรูปแบบโครงการอาหารกลางวันด้วยการจัดกลุ่มสมมติขึ้น เพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมกลุ่มสมมติขึ้น ซึ่งประกอบด้วยครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน จำนวน 12 คน โดยใช้ข้อมูลประกอบจากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ใช้ในการเลือกรูปแบบโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 17 คน และครู จำนวน 165 คน จากนั้นนำคุณลักษณะที่ได้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์หาอรรถประโยชน์ของโครงการอาหารกลางวันในภาพรวมของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดต่างกัน ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก แล้วจัดลำดับความสำคัญของโครงการอาหารกลางวัน โดยใช้อรรถประโยชน์รวมของโครงการอาหารกลางวันเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา

การตรวจสอบผลการประยุกต์ใช้ทฤษฎีอรรถประโยชน์พหุลักษณะ ดำเนินการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการใช้เทคนิคของผู้เข้าร่วมกระบวนการเอ็มเอยูที โดยใช้แบบสอบถามมาตร

ประมาณค่า 5 ระดับ เป็นเครื่องมือ จากนั้นทำการสัมภาษณ์ผู้ที่เข้าร่วมกระบวนการและผู้สังเกตการณ์เกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้และการยอมรับในผลที่ได้

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละขั้นตอนเรียบร้อยแล้ว ซึ่งข้อมูลเชิงปริมาณส่วนใหญ่วิเคราะห์ด้วยสถิติภาคบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ยเลขคณิตโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC ส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา แล้วสรุปเป็นความเรียง นำเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบคำอธิบาย

สรุปผลการวิจัย

1. การประยุกต์ใช้ทฤษฎีอรรถประโยชน์พหุลักษณะในการจัดลำดับความสำคัญของรูปแบบโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา

จากการประยุกต์ใช้ทฤษฎีอรรถประโยชน์พหุลักษณะในการจัดลำดับความสำคัญของรูปแบบโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาสรุปได้ว่า คุณลักษณะ (attribute) ที่ใช้ในการเลือกรูปแบบโครงการอาหารกลางวัน ประกอบด้วย คุณลักษณะหลัก 4 ประการ และคุณลักษณะรอง 16 ประการ ดังนี้ 1) คุณลักษณะหลักด้านการศึกษา ประกอบด้วยคุณลักษณะรอง 5 ประการ ได้แก่ การนำความรู้ทางโภชนาการไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียน การสร้างนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร การมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของนักเรียน การสร้างจิตพิสัยในการทำงานให้กับนักเรียน และการส่งเสริมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ 2) คุณลักษณะหลักด้านการบริหารและดำเนินงาน ประกอบด้วยคุณลักษณะรอง 4 ประการ ได้แก่ การช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนอาหาร การลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง การสนับสนุนการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ในโรงเรียน และการลดอุบัติเหตุจากการไปรับประทานอาหารที่บ้านของนักเรียน 3) คุณลักษณะหลักด้านอาหารและโภชนาการ ประกอบด้วยคุณลักษณะรอง 4 ประการ ได้แก่ การได้รับสารอาหารครบทั้ง 5 หมู่ของนักเรียน การลดจำนวนนักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการ ความหลากหลายของรายการอาหาร และราคาของอาหาร 4) คุณลักษณะหลักด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ประกอบด้วยคุณลักษณะรอง 3 ประการ ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การเสริมรายได้ให้กับชุมชน และการที่ชุมชนได้แบบอย่างที่ดีทางโภชนาการ

น้ำหนักความสำคัญของคุณลักษณะหลักและคุณลักษณะรองในภาพรวมของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กมีความสอดคล้องกันคือ คุณลักษณะหลักด้านอาหารและโภชนาการมีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด รอง

ลงมาคือ คุณลักษณะหลักด้านการศึกษา คุณลักษณะหลักด้านการบริหารและดำเนินงาน และ คุณลักษณะหลักด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ส่วนน้ำหนักความสำคัญของคุณลักษณะรอง พบว่า คุณลักษณะรองที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดคือ การที่นักเรียนได้รับสารอาหารครบทั้ง 5 หมู่ รองลงมาคือ การลดจำนวนนักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการ การช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนอาหาร และการมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของนักเรียน

2. การเปรียบเทียบอรรถประโยชน์ของการจัดโครงการอาหารกลางวันตามรูปแบบต่าง ๆ ในโรงเรียนประถมศึกษา

อรรถประโยชน์ของการจัดโครงการอาหารกลางวันตามรูปแบบต่าง ๆ ในโรงเรียนประถมศึกษา สรุปได้ดังนี้

1) โดยภาพรวมของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ พบว่า โครงการอาหารกลางวันแบบโรงเรียนจัดบริการเองมีอรรถประโยชน์รวมสูงที่สุด รองลงมา คือ แบบโรงเรียนจัดจ้างผู้ประกอบอาหารโดยการกำกับของโรงเรียน แบบครัวกลาง แบบให้พ่อค้าแม่ค้าเข้ามาขาย และแบบให้นักเรียนนำอาหารมาจากบ้าน

2) ในโรงเรียนขนาดใหญ่ พบว่า โครงการอาหารกลางวันแบบโรงเรียนจัดจ้างผู้ประกอบอาหารโดยการกำกับของโรงเรียนมีอรรถประโยชน์รวมสูงที่สุดในโรงเรียนที่ 1 โดยที่โครงการอาหารกลางวันแบบโรงเรียนจัดบริการเองมีอรรถประโยชน์สูงที่สุดในโรงเรียนที่ 2

3) ในโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า โครงการอาหารกลางวันแบบโรงเรียนจัดบริการเองมีอรรถประโยชน์รวมสูงที่สุด

เมื่อพิจารณาลำดับการเลือกจัดโครงการอาหารกลางวันจากโรงเรียนประถมศึกษาทุกขนาด ปรากฏว่าให้ผลสอดคล้องกับโดยภาพรวมของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอซึ่งพบว่าโครงการอาหารกลางวันแบบโรงเรียนจัดบริการเองมีความสำคัญและมีอรรถประโยชน์รวม (aggregate) มากที่สุด (64.15) รองลงมาคือ แบบโรงเรียนจัดจ้างผู้ประกอบอาหารโดยการกำกับของโรงเรียน (55.54) แบบครัวกลาง (46.21) แบบให้พ่อค้าแม่ค้าเข้ามาขาย (39.02) และแบบให้นักเรียนนำอาหารมาจากบ้าน (37.48) ตามลำดับ

4. การตรวจสอบผลการประยุกต์ใช้ทฤษฎีอรรถประโยชน์ส่วนบุคคล โดยพิจารณาจากสัมฤทธิ์ผลของกระบวนการใช้ ความเชื่อถือของข้อมูลที่ได้ และการยอมรับในผลที่ได้จากผู้เกี่ยวข้อง

สัมฤทธิ์ผลของกระบวนการใช้

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนร่วมในการใช้เทคนิค จำนวน 48 คน และผู้สังเกตการณ์ จำนวน 7 คน ในด้านการปฏิบัติ พบว่า เทคนิคเอ็มเอยูที่มีความง่ายในการปฏิบัติ มีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการตัดสินใจในทางการศึกษา และความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้ในการตัดสินใจทางเลือก (1 ชั่วโมง 45 นาที) อยู่ในระดับมาก

ด้านผลที่ได้จากการใช้เทคนิคเอ็มเอยูในการเลือกรูปแบบโครงการอาหารกลางวัน พบว่า รูปแบบโครงการอาหารกลางวันที่ได้รับการคัดเลือกไปดำเนินการตรงตามความคาดหวังและความต้องการของผู้มีส่วนร่วมในการใช้เทคนิค รูปแบบโครงการอาหารกลางวันที่ได้รับการคัดเลือกสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและผลจากการตัดสินใจมีความแน่นอนและหลีกเลี่ยงความมีอคติอยู่ในระดับมาก

ด้านความพึงพอใจต่อการใช้ พบว่า ผู้มีส่วนร่วมในการใช้เทคนิคมีความรู้สึกชอบและความเข้าใจในวิธีการตามเทคนิคเอ็มเอยูที่อยู่ในระดับมาก และมีความคิดเห็นต่อประเด็นที่ว่า “เทคนิคเอ็มเอยูที่ช่วยขจัดข้อโต้แย้งในที่ประชุม” อยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดต่อประเด็นที่ว่า “หลักการตัดสินใจทางเลือกตามเทคนิคเอ็มเอยูที่มีความเป็นประชาธิปไตย”

ความเชื่อถือของข้อมูลที่ได้และการยอมรับในผลที่ได้จากผู้เกี่ยวข้อง

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความเห็นต่อผลการเลือกรูปแบบโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนที่ได้จากการใช้เทคนิคเอ็มเอยูที่สรุปได้ว่า รูปแบบโครงการอาหารกลางวันที่ได้เป็นที่ยอมรับของทุกคน เนื่องจากมีขั้นตอนดำเนินการตัดสินใจที่มีแบบแผนชัดเจน ทุกคนที่มีส่วนร่วมในการใช้เทคนิคสามารถเข้าใจขั้นตอนต่าง ๆ ได้ง่าย และเป็นการตัดสินใจที่ได้จากการพิจารณาร่วมกันของกลุ่ม นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังให้ความเห็นว่า ผลการเลือกรูปแบบโครงการอาหารกลางวันที่ได้มีความแน่นอนชัดเจน เนื่องจากมีค่าอรรถประโยชน์เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา

อภิปรายผลการวิจัย

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะที่ใช้ในการเลือกรูปแบบโครงการอาหารกลางวันจากการจัดกลุ่มสมมติ นัย พบว่า มีคุณลักษณะหลัก 4 ประการ ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านการบริหารและดำเนินงาน ด้านอาหารและโภชนาการ และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับคู่มือการจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527) ที่กล่าวว่าโครงการอาหารกลางวันมีประโยชน์ในด้านการศึกษา ด้านโภชนาการ และด้านอื่น ๆ อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของผาสุข อุทัย (2533) ที่พบว่าผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง สามารถบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนภายหลังจากดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าและถูกหลักโภชนาการ นักเรียนมีลักษณะนิสัยที่ดี เช่น มารยาทในการรับประทานอาหาร ความเอื้อเฟื้อ ความรับผิดชอบ และโรงเรียนได้มีส่วนช่วยให้ความรู้ทางด้านโภชนาการกับชุมชนโดยตรง และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับหลักการจัดโครงการอาหารกลางวันของพจนีย์ กลิ่นเกษร (2525: 98-99) คือ การส่งเสริมให้นักเรียนมีภาวะโภชนาการที่ดี อาหารที่จัดให้นักเรียนต้องมีสารอาหารครบถ้วน สะอาด และถูกหลักโภชนาการ ช่วยประหยัดเศรษฐกิจของครอบครัว และเป็นประโยชน์ทางการศึกษา ซึ่งนักเรียนจะได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการซื้ออาหาร การปรุงอาหาร การถนอมอาหาร และการบริการอาหาร เป็นต้น

จากผลการวิจัยพบว่า น้ำหนักความสำคัญของคุณลักษณะหลักและคุณลักษณะรองมีความแตกต่างกัน คือ ถ้าพิจารณาน้ำหนักความสำคัญของคุณลักษณะหลักพบว่าคุณลักษณะหลักด้านอาหารและโภชนาการมีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากโครงการอาหารกลางวันเป็นโครงการที่จัดทำขึ้นเพื่อไขแก้ปัญหากับอาหารและโภชนาการในโรงเรียนโดยตรงทั้งนี้เนื่องจากอาหารเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนซึ่งรวมไปถึงพัฒนาการทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540) และพบว่าน้ำหนักความสำคัญของคุณลักษณะหลักด้านความสัมพันธ์กับชุมชนมีน้ำหนักความสำคัญน้อยที่สุดอาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนขาดการวางแผนบริหารโครงการ และชุมชนเข้ามาร่วมกับโครงการน้อยมาก (บุญเลิศ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา, 2527) จึงอาจทำให้โรงเรียนมีมุมมองว่าโครงการอาหารกลางวันไม่เกี่ยวข้องกับชุมชน ส่วนน้ำหนักความสำคัญของคุณลักษณะรอง ปรากฏว่า คุณลักษณะรองที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ นักเรียนได้รับสารอาหารครบทั้ง 5 หมู่ ทั้งนี้เนื่องจากเด็กนักเรียนประถมศึกษาเป็นช่วงของวัยที่

เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วจึงต้องการสารอาหารที่ครบถ้วนเพื่อสร้างความสมบูรณ์แข็งแรงทั้งทาง
ด้านร่างกายและสติปัญญาอันจะส่งผลถึงด้านอื่น ๆ ตามมาอีก

เมื่อพิจารณาในโรงเรียนขนาดใหญ่ พบว่า โครงการอาหารกลางวันแบบโรงเรียนจัดจ้างผู้
ประกอบอาหารโดยการกำกับของโรงเรียนมีอรรถประโยชน์รวมสูงที่สุดในโรงเรียนที่ 1 ทั้งนี้จาก
เนื่องจากในโรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวนนักเรียนมาก ซึ่งในแต่ละวันจะต้องเตรียมอาหารไว้บริการ
นักเรียนเป็นปริมาณที่มาก ทำให้ต้องใช้เวลามากในการประกอบและจัดเตรียมอาหาร ตลอดจน
การจัดเก็บภาชนะให้เรียบร้อย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งเป็นหน้าที่หลักของครูจึงทำได้
ไม่เต็มที่ ประกอบกับระเบียบของเงินกองทุนโครงการอาหารกลางวันอนุญาตให้ทางโรงเรียน
สามารถใช้จ่ายเงินในส่วนนี้ไปดำเนินการจัดจ้างผู้ประกอบอาหารได้ ทางโรงเรียนจึงเห็นว่า
โครงการอาหารกลางวันแบบโรงเรียนจัดจ้างผู้ประกอบอาหารโดยการกำกับของทางโรงเรียนน่าจะ
เป็นแนวทางการดำเนินการที่จะช่วยลดปัญหาการจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันไปได้บ้าง
ซึ่งสอดคล้องกับการติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของสำนักงาน
โครงการอาหารกลางวัน (2539) ที่พบว่า อัตราร้อยละของโรงเรียนที่มีลูกจ้างโครงการอาหาร
กลางวันแปรผันตามขนาดของโรงเรียน

ส่วนในโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนที่ 2 โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก
พบว่า โครงการอาหารกลางวันแบบโรงเรียนจัดบริการเองมีอรรถประโยชน์รวมสูงที่สุด อาจจะเป็น
เพราะโรงเรียนมีงบประมาณในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันน้อยไม่เพียงพอที่จะจัดจ้าง
ผู้ประกอบอาหาร ประกอบกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่
เน้นกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยให้กิจกรรมโครงการอาหารกลางวันเป็นสื่อกลาง
จึงทำให้ครูตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ในการจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันให้สอดคล้อง
กับแนวนโยบายที่ได้รับมอบหมาย (สำนักงานโครงการอาหารกลางวัน, 2539)

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนร่วมในการใช้เทคนิคเอ็มเอยูเพื่อจัดลำดับความ
สำคัญของโครงการอาหารกลางวันในด้านการปฏิบัติ ด้านผลการตัดสินใจ และด้านความพึงพอใจ
ต่อการใช้ พบว่า โดยสรุปแล้วเทคนิคเอ็มเอยูที่สามารถปฏิบัติได้ง่าย ผลการตัดสินใจนำไปปฏิบัติ
ได้จริง และผู้มีส่วนร่วมในการใช้เทคนิคมีความพึงพอใจในการใช้ โดยมีประเด็นที่น่าจะนำมา
อภิปรายดังนี้ ประเด็นแรกเกี่ยวกับความยากง่ายในการปฏิบัติ ผู้มีส่วนร่วมในการใช้เทคนิคเห็น
ว่าเทคนิคเอ็มเอยูที่มีความง่ายในการปฏิบัติทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในขั้นตอนของการกำหนดน้ำหนัก
ความสำคัญให้กับคุณลักษณะและขั้นตอนการกำหนดค่าความน่าจะเป็นตามแนวทางการ
ประยุกต์ใช้เทคนิคเอ็มเอยูของผู้วิจัยนั้น ใช้วิธีการตัดสินใจแบบอัตวิสัย (subjective judgment)

ประกอบกับรูปแบบการจัดโครงการอาหารกลางวันที่น่ามาจัดลำดับความสำคัญนั้น ผู้มีส่วนร่วมในการใช้เทคนิคทุกคนมีประสบการณ์ตรงในการเป็นผู้ให้บริการ (service provider) จึงทำให้ผู้มีส่วนร่วมในการใช้เทคนิคสามารถใช้ดุลพินิจ (judgment) ในการกำหนดค่าความน่าจะเป็นที่จะได้รับประโยชน์สูงสุดจากโครงการอาหารกลางวันในแต่ละรูปแบบได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้แล้วการที่ผู้มีส่วนร่วมในการใช้เทคนิคมีความเห็นว่าเทคนิคเอ็มเอยูที่สามารถปฏิบัติได้ง่ายนั้นอาจเป็นเพราะว่ามีผู้อำนวยความสะดวกในการดำเนินกระบวนการกลุ่ม (facilitator) ตลอดขั้นตอนของการใช้เทคนิค จึงทำให้ผู้มีส่วนร่วมในการใช้เทคนิคได้รับความสะดวกสบายในการร่วมกระบวนการกลุ่มในประเด็นที่สองเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการใช้ ผู้มีส่วนร่วมในการใช้เทคนิคมีความเห็นว่าหลักการตัดสินใจเลือกตามเทคนิคเอ็มเอยูที่มีความเป็นประชาธิปไตย อาจเป็นเพราะผู้มีส่วนร่วมในการใช้เทคนิคทุกคนได้แสดงความคิดเห็นของตนด้วยการเขียนตัวเลข ซึ่งเป็นการให้อิสระทางความคิดและไม่ถูกครอบงำ (dominate) โดยคนอื่น (Dick และ Camasso, 1993) ซึ่งแต่เดิมนั้นการตัดสินใจปัญหาในที่ประชุมมักจะดำเนินการในรูปแบบการออกเสียงโดยการลงมติดยงมือสนับสนุน โดยที่การยกมือนั้นอาจจะเกิดจากความเกรงใจระหว่างผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจก็ได้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้

1. การนิเทศโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ควรมุ่งเน้นในประเด็นต่อไปนี้
  - 1) การได้รับสารอาหารครบทั้ง 5 หมู่ของนักเรียน
  - 2) การลดจำนวนนักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการ
  - 3) การช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนอาหาร
2. ถ้าเป็นไปได้โรงเรียนควรดำเนินการจัดโครงการอาหารกลางวันในรูปแบบโรงเรียนจัดบริการเอง หรือ แบบโรงเรียนจัดจ้างผู้ประกอบการโดยการกำกับของทางโรงเรียน ทั้งนี้เพราะจากผลการวิจัยพบว่า ไม่ว่าจะจำแนกโรงเรียนเป็นขนาดใหญ่ ขนาดกลาง หรือขนาดเล็กก็ตาม โครงการอาหารกลางวันทั้งสองรูปแบบก็ยังให้รรถประโยชน์โดยรวมสูงกว่าแบบครัวกลาง แบบให้พ่อค้าแม่ค้าเข้ามาขาย และแบบให้นักเรียนนำอาหารมาจากบ้าน แต่ทั้งนี้โรงเรียนต้องพิจารณาความเหมาะสมของทรัพยากร งบประมาณ และบุคลากรของโรงเรียนด้วย
3. ควรมีการนำเอาเทคนิคเอ็มเอยูที่ไปประยุกต์ใช้กับปัญหาที่เกี่ยวกับการจัดลำดับความสำคัญในวงการศึกษา เช่น การตัดสินใจเรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งอาจจะช่วยแก้ปัญหาคอขวดที่ยังภายในองค์กรได้บ้าง เพราะการจัดซื้อจัดจ้างมักจะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนมาโดยตลอด (ปราณี อิมอารีย์, 2526; สุมนา ญูโพธิ์, 2533)

4. การเลือกรูปแบบโครงการอาหารกลางวันไปดำเนินการในโรงเรียน นอกจากจะพิจารณาจากอรรถประโยชน์ของโครงการตามเทคนิคเอ็มเอยูที่แล้ว จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ที่จะต้องนำมาพิจารณาร่วมกับอรรถประโยชน์ของโครงการด้วย เช่น สภาพเศรษฐกิจของชุมชน สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียนและชุมชน นโยบายของหน่วยงานที่โรงเรียนสังกัด และศักยภาพในการดำเนินงานของโรงเรียนเป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดลำดับความสำคัญโดยใช้เทคนิคเอ็มเอยูที่มีวิธีการกำหนดน้ำหนักความสำคัญที่ต่างกันว่า วิธีการกำหนดน้ำหนักความสำคัญแบบใดที่สามารถจัดลำดับความสำคัญได้มีอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่ากัน ซึ่งอาจพิจารณาจากความเที่ยง และความตรงของผลการจัดลำดับความสำคัญ

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดเรียงลำดับความสำคัญของโครงการอาหารกลางวัน ทั้ง 5 รูปแบบ โดยใช้เทคนิคเอ็มเอยูที่กับผลการจัดเรียงลำดับความสำคัญที่ได้จากการใช้เทคนิคอื่น เช่น เทคนิคการให้น้ำหนักรายคู่ (Paired-Weighting Procedures: PWP) เทคนิคการประมาณค่าตามสเกล (Rating by Scales) เป็นต้น

3. ควรมีการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยในการวิเคราะห์อรรถประโยชน์ของทางเลือกตามทฤษฎีอรรถประโยชน์พหุลักษณะ เพื่อช่วยลดเวลาและภาระการคำนวณด้วยมือของผู้ประเมินซึ่งในบางครั้งการคำนวณด้วยมืออาจเกิดความผิดพลาดได้ง่าย

4. ควรมีการประเมินในเชิงเศรษฐศาสตร์ว่า มีความคุ้มค่าของการจัดโครงการอาหารกลางวันหรือไม่ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ต้นทุน (Cost) ร่วมกับการประเมินอรรถประโยชน์ตามเทคนิคเอ็มเอยูที่